herpy

SKILPADDER

Ouachita Map Turtle

Graptemys ouachitensis

Graptemys ouachitensis er en dagaktiv, mellomstor ferskvannsskilpadde fra elver og innsjøer i Mississippi-elvens nedbørfelt i USA. Hunnen blir opptil omtrent 26 cm og hannen omtrent 18 cm, og arten har en gul, bred tegning bak øyet. Arten er sky og krever et stort, rent og oksygenrikt vannkar med solplass og kraftig UVB, så den egner seg best for erfarne holdere.

Familie: Emydidae Tidligere navn: *Graptemys pseudogeographica ouachitensis*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**9-26 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**15-30 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Semiakvatisk**
Biotop	**Våtmark**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**130 × 65 × 60 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Varmeplass	**30-35 °C**
Temperatur, natt	**20-24 °C**
Luftfuktighet	**50-80 %**
Vann	**Akvaterrarium** dybde 30-40 cm
Vanntemperatur	**22-26 °C**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter, ferdigfôr, planter, virveldyr og mark/snegler**
Holdes	**Alene eller i gruppe**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**24-84 mnd.**
Kullstørrelse	**6-16 egg**
Kull per år	**2-3**
Inkubasjon	**60-82 dager** ved 26-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste III**
EU-vedlegg	**Vedlegg C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Graptemys ouachitensis er en mellomstor vannskilpadde med en lav, mørk kjøl langs midten av ryggskjoldet (carapax) og en tydelig sagtakket bakkant. Ryggskjoldet er olivengrønt med smale, uregelmessige gule linjer som ligner et veikart, og de fleste skjold har en til seks svarte flekker bak, omkranset av gule eller oransje ringer. Ringene blir svakere med alderen. Kjølen er tydelig hos unge dyr og hanner og mer avrundet hos hunner. Buskjoldet (plastron) er gult til kremfarget med mørkegrønne snirkler eller en svak grå stripe langs sømmene; strekene er klarest hos unge dyr og blir brunaktige hos eldre hunner.

Hode, hals, bein og hale er mørkegrønne til brune med mange gule streker. Kjennetegnet er en stor, bred gul tegning bak hvert øye, som er bredest rett bak øyet og blir smal oppe på hodet, en stor gul flekk under hvert øye og en flekk på underkjeven. Øyet har en kremhvit til hvit regnbuehinne og som regel en tynn, svart vannrett strek gjennom pupillen.

Tegningen kan ligne den hos *Graptemys pseudogeographica*, som har en tykk gul strek bak øyet som løper oppover og bakover som et omvendt L, og hos *Graptemys geographica*, som har en liten gul flekk bak øyet. I det sentrale og østlige Missouri krysser *G. ouachitensis* seg med *G. pseudogeographica*, og avkommet har blandede trekk. Hodetegningen varierer og avhenger dessuten av rugetemperaturen.

Alle mål i teksten er skjoldlengden. Hunnen er langt større enn hannen og har bredere hode: hunner er 12-26 cm, hanner 9-18 cm. Hannen har lengre klør på forbeina og lengre hale. Nyklekte unger er 27-35 mm og veier omtrent 10 g. Vekten for voksne dyr er ikke dokumentert.

Arten ble beskrevet i 1953 av Fred Cagle som en underart av *G. pseudogeographica* og regnes siden 1993 som en selvstendig art. Den tidligere underarten *Graptemys sabinensis*, som bare lever i Sabine-elven, regnes nå også som en egen art. Arten er sky, dykker ved den minste forstyrrelse og er et dyr å se på, ikke å håndtere. Den blir 15-20 år i fangenskap, med godt stell opptil 30 år.

Utbredelse og leveområde

Graptemys ouachitensis lever i det sentrale og østlige USA. Utbredelsen går fra det nordlige Minnesota og Wisconsin i nord til det østlige Texas og Louisiana i sør, og fra Oklahoma og Kansas i vest til Ohio og Kentucky i øst. Arten finnes i Alabama, Arkansas, Illinois, Indiana, Iowa, Kansas, Kentucky, Louisiana, Minnesota, Mississippi, Missouri, Nebraska, Ohio, Oklahoma, Tennessee, Texas, West Virginia og Wisconsin. Arten er beskrevet fra Ouachita-elven i Louisiana, som den har navnet sitt etter.

Arten er tallrik langs Mississippi og mindre vanlig i de østlige sideelvene i Tennessee og Louisiana. I det sentrale Kentucky, det østlige Illinois, Indiana og Ohio er bestandene spredt, og i West Virginia er den bare funnet én gang. Arten er ikke truet på verdensplan, men lokale bestander trues av landbruk, fiskegarn og forurenset vann.

> **Naturlig utbredelse:** USA.

LEVEOMRÅDE

Graptemys ouachitensis lever mest i store elver med moderat til rask strøm, men finnes også i avsnørte elvesløyfer, reservoarer og sumpige bakvann. Den er vanlig der det er rikelig med vannplanter, og der veltede trær, stammer og steiner gir solplasser. Hunnene holder seg oftest i de dypere og bredere avsnittene med mer strøm, fordi de er større og sterkere svømmere. I små bekker og dammer sees arten bare sjelden.

Dyrene er dagaktive og soler seg i grupper på tømmerstokker og steiner. De begynner å ete midt på formiddagen og veksler deretter mellom å ete og sole seg. Fra midten av september eter de mindre, men de soler seg til midten av oktober. Dyrene vandrer ikke langt, men søker til avsnitt med moderat strøm, der de overvintrer under vann fra slutten av oktober eller begynnelsen av november til midten av april. Hvert dyr bruker omtrent 800 m elvestrekning og forsvarer ikke noe territorium, men konkurrerer om solplassene ved å snappe, klatre oppå hverandre og skubbe.

Føden er mer variert enn hos de fleste beslektede artene: vanninsekter og larvene deres, snegler, muslinger, elvekreps, fiskekadaver og vannplanter og alger, som utgjør omtrent en tredjedel av føden. Hva dyret eter, avhenger av leveområdet. I elver med sandbunn er falne landinsekter viktige, i innsjøer med gjørmete bunn eter dyrene mest fjærmygglarver. Hannene og de unge eter mindre plantekost enn hunnene. Hunnene legger egg på sandbanker og strandbredder høyst 100 m fra vannet.

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stell av akkurat *Graptemys ouachitensis*. Vannmål, filtrering, lys og fôring er derfor lånt fra den nært beslektede *Graptemys pseudogeographica*, som har nesten de samme kravene.

Hold dyret i et akvarium, et stort kar eller en lukket utendørs dam, ikke i et vanlig terrarium. Karet må være minst fem ganger så langt som skjoldet og halvparten så bredt som det er langt, og landdelen regnes med i bunnarealet. Et kar på 130 × 65 × 60 cm gir en vanndel på 90 × 65 cm med 35 cm vann (omtrent 200 liter) og en landdel på 40 × 65 cm. Det er minstemålet for en hunn, og større er bedre. En hann klarer seg med 80 × 40 cm. Kanten må rage minst 20-25 cm opp over vannet, slik at dyret ikke kan klatre ut.

Arten kommer fra elver, så vannet må beveges av et kraftig filter og gjerne en strømpumpe. Kar med ugjennomsiktige sider gir ro og reduserer svømming frem og tilbake langs glasset. Gi skjul i vannet i form av røtter, steiner og stammer, slik at dyret kan trekke seg tilbake, og gjerne vannplanter. Dyret er sky, så plasser karet på et rolig sted.

Landdelen er en solplass, som dyret må kunne komme helt opp på og tørke på. Bygg den som en hylle eller strandkant med en ru rampe. Lampe og UVB sitter rett over solplassen, og solplassen må være stor nok til at alle dyr kan sole seg samtidig. En hun som skal legge egg, må ha en kasse med fuktig sand eller jord, minst 20 cm dyp. Arten er sosial og kan holdes i en liten gruppe av like store dyr, men hver ekstra hun krever et kar som er minst 50 % større, og flere solplasser.

Oppsettet må være rømningssikkert. En utendørs dam fra vår til høst er en god sommerbolig hvis den er lukket med gjerde som går ned i jorden, og nett over toppen mot rovdyr.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Overflaten på solplassen skal være 30-35 °C, målt med et IR-termometer et par timer etter at lampene er tent. Bruk en halogenlampe i en dyp kuppel med keramisk sokkel, og sett den tett ved UVB-røret. Luften i rommet skal være 24-28 °C, og om natten kan den falle til 20-24 °C. Lampene slukkes om natten.

Vannet skal være 22-26 °C hos voksne og et par grader varmere hos unger. Bruk en vannvarmer med plastskjerm og termostat, og kontroller vannet med et digitalt termometer. Vannet må ikke bli varmere enn solplassen, og det må være en tydelig forskjell mellom solplass og vann, slik at dyret selv kan regulere temperaturen sin.

Vinterhvile: I naturen overvintrer arten under vann fra slutten av oktober til midten av april. I fangenskap er en vinterhvile ikke nødvendig, og dyret kan holdes aktivt hele året med samme temperatur og lys. En utendørs dam brukes bare fra vår til høst; om vinteren flyttes dyret innendørs. En kontrollert vinterhvile er bare for friske, godt nærte, fullvoksne dyr og krever erfaring og en dyrlegesjekk; temperatur og varighet er ikke dokumentert for arten.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten betyr lite for en vannskilpadde; 50-80 % i rommet er passende. Det avgjørende er vannets renhet: arten er følsom, og urent eller oksygenfattig vann gir soppinfeksjoner i skjoldet.

Dyret eter og avgir avføring i vannet, så vannet blir raskt belastet. Bruk et kraftig filter og skift omtrent 30 % av vannet hver uke til annenhver uke; filteret alene er ikke nok. Fjern fôrrester med et nett etter fôring. Fôring i et separat kar holder hovedkaret renere.

VANN OG VANNKVALITET

Vannet er dyrets oppholdssted, så det må være dypt, rent, oksygenrikt og varmt. Vanndybden er 30-40 cm for voksne dyr, og temperaturen er 22-26 °C (se Temperatur). Dypt vann gir en sky art trygghet. Unger kan ha lavere vann, 10-15 cm, men de vokser raskt.

Filteret må være kraftig, helst et utvendig tønnefilter beregnet for minst 2-3 ganger vannmengden. Det må filtrere både mekanisk og biologisk, og strømmen skal gi vannet bevegelse. Undergrunnsfiltre, små innvendige filtre og hengefiltre er ikke egnet for et voksent dyr. Rens filteret minst en gang i måneden i vann fra karet og ikke fra kranen, slik at bakteriene bevares, og bruk aldri såpe. Bruk en vannbehandling mot klor. Alt elektrisk utstyr ved vannet må sitte bak en jordfeilbryter.

LYS OG UVB

UVB er nødvendig: arten er dagaktiv og soler seg mange timer om dagen, og sone 3 passer. Bruk et T5 HO-rør med 5-6 % UVB i en reflektor som dekker omtrent halvparten av oppsettets lengde og sitter over solplassen, 28-33 cm over dyrets rygg. Glass og plast stopper UVB helt, og tett nett stopper en stor del. Rørets effekt faller med tiden, så skift det etter produsentens anvisning og minst en gang i året.

Suppler med en kraftig dagslyslampe på omtrent 6.500 K. Lyset skal være tent omtrent 12 timer i døgnet, mer om sommeren (omtrent 14 timer) og mindre om vinteren (omtrent 10 timer). Utendørs i en dam er ekstra lys ikke nødvendig. Bruk aldri farget lys.

FÔRING

Graptemys ouachitensis er altetende og eter bare i vannet. I naturen består føden mest av vanninsekter og larvene deres og omtrent en tredjedel plantekost, mest hos hunnene, og i mindre grad av snegler, muslinger, elvekreps og fiskekadaver. Det er lett å overfôre: for mye protein gir rask vekst, fedme og et pyramideformet skjold.

Grunnlaget kan være pellets til vannskilpadder, supplert med snegler med skall, reker, ferskvannskreps, meitemark, kakerlakker, sirisser og biter av mager fisk. Unngå feit fisk. Grønt som andemat, vannpest, løvetann, romersalat og endivie gis jevnlig; legg det i vannet eller klipp det fast. Frukt er bare en tilfeldig godbit.

Unger fôres hver dag. Voksne fôres 3-4 ganger i uken. Gi bare det dyret kan ete på 4-5 minutter. Ha en sepiaskall tilgjengelig som kalkkilde, og fjern først den harde baksiden.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Graptemys ouachitensis er sky og følsom og dykker ved den minste forstyrrelse. Den er ikke et dyr som skal håndteres: den blir lett stresset og kan bite når den føler seg truet. Fôring med pinsett er den mildeste kontakten. Hvis dyret må løftes, ta det nedenfra med begge hender, og hold fingrene unna hodet. Vask hendene før og etter, og la ikke barn under 5 år håndtere dyret.

Dyrene soler seg gjerne sammen, men kjemper om de beste plassene på solplassen: de snapper, klatrer oppå hverandre og skubber. Arten kan holdes alene eller i en liten gruppe av like store dyr, men hunnene er de mest dominerende, så antallet hunner må holdes lavt. Dyr av svært forskjellig størrelse gir kamp om solplassen og fôret. Et dyr som svømmer frem og tilbake langs glasset, har ofte for lite plass eller ikke noe skjul.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannen har lengre klør på forbeina og lengre hale, og hunnen er mye større med bredere hode. I naturen blir hannene kjønnsmodne etter 2-3 år og hunnene etter 6-7 år. Hunner og hanner vokser like raskt de første tre årene, og deretter går veksten langsommere hos begge kjønn. Alderen for kjønnsmodning i fangenskap er ikke dokumentert.

PARRING

Paringen skjer om våren (april-mai) og om høsten (september-november). Hannen stiller seg nese mot nese med hunnen, sprer klørne og trommer henne 1-14 ganger på sidene av hodet. Deretter senker han kroppen og biter henne i nakken. Hunnen velger partner ut fra hodetegning og duft. Både hanner og hunner parer seg med flere partnere. Gi hunnen plass og skjul, slik at hun kan komme unna en pågående hann.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger 6-16 egg per kull, i gjennomsnitt omtrent 10, og 2-3 kull i året, til sammen 21-48 egg. Eggleggingen skjer fra mai til juli. Hunnen graver et 10-16 cm dypt, kolbeformet hull i åpen sand eller jord, oftest rett etter solnedgang eller rett før soloppgang, legger eggene og dekker dem. Eggene er 34-38 mm lange og 22-26 mm brede og veier 8-14 g. Gi hunnen en kasse med fuktig sand eller jord på landdelen, også når hun er alene; uten et egnet sted kan hun holde eggene tilbake.

INKUBASJON

Inkubasjonen varer 60-82 dager. Kjønnet avhenger av temperaturen: ved omtrent 26-28 °C kommer det hanner, ved 30 °C hunner, og skiftet ligger omtrent ved 29 °C. Rugetemperaturen endrer også hodetegningen. Rug eggene i en rugemaskin på et fuktig, men ikke vått underlag som til andre vannskilpadder, og ikke vend dem. Ungene kan lage klikkende lyder i eggene rett før klekkingen og blir ofte liggende en dag eller to i skallet mens de tar opp plommen.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene klarer seg selv fra klekkingen; foreldrene passer verken egg eller unger. De er 27-35 mm og har de samme fargene og tegningene som de voksne, bare klarere. Unger må ha lavt vann, 10-15 cm, varmt vann hele døgnet, rikelig med skjul, en solplass de lett kan klatre opp på, UVB og animalsk føde hver dag sammen med grønt. Holdes flere unger sammen, må de være like store, og alle må få fôr.

Helse og vanlige feil

Arten er hardfør, men følsom for vannet, så de fleste problemer skyldes stellet. Vei og mål dyret 1-2 ganger i måneden og før en loggbok over vekt, appetitt og adferd; vekttap er ofte det første tegnet på sykdom.

- Soppinfeksjoner i skjoldet: grå flekker som brer seg, ved urent vann eller for lite UVB. Krever dyrlege og utbedring av vann og lys.

- Skittent og oksygenfattig vann er den vanligste årsaken til sykdom hos arten.
- Kalkmangel og sykdommer i knokler og skjold ved for lite UVB eller kalk.
- Pyramidevekst og fedme ved for mye protein og for hyppig fôring.
- Feil innredning uten landdel eller uten skjul, der dyret ikke kan komme opp av vannet eller trekke seg tilbake.

Alle krypdyr kan være symptomfrie bærere av *Salmonella*. Vask hendene før og etter kontakt med dyret, vannet og utstyret. Etter et bitt skal såret skylles under rennende vann i omtrent fem minutter og rengjøres. Søk dyrlege med erfaring i krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser, har åpen munn, hovne øyne eller svømmer skjevt.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.